

Inzet van vernieuwde typen griepvaccins in het Nationaal Programma Grieppreventie

samenvatting

Griep (influenza) is een veelvoorkomende seizoensgebonden infectieziekte. Mensen met risico op ernstige complicaties door griep krijgen ieder jaar vaccinatie aangeboden, met een standaard geïnactiveerd vaccin. Het gaat om 60-plussers en mensen met bepaalde medische aandoeningen. Er wordt voortdurend gewerkt aan de ontwikkeling van vernieuwde seizoensgriepvaccins, waarbij op verschillende manieren wordt geprobeerd om de werkzaamheid te verbeteren. In het meest recente advies over griepvaccinatie uit 2021 heeft de Gezondheidsraad vernieuwde vaccins beoordeeld. Er waren toen echter onvoldoende wetenschappelijke gegevens beschikbaar over de werkzaamheid, effectiviteit en veiligheid van de vernieuwde vaccins. Inmiddels zijn er meer gegevens beschikbaar. Op verzoek van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) heeft de Gezondheidsraad beoordeeld of het wenselijk is om een of meer van de vernieuwde vaccins in te zetten bij de jaarlijkse griepvaccinatie.

De vaste commissie Vaccinaties van de Gezondheidsraad heeft het advies opgesteld en heeft daarbij gebruikgemaakt van het beoordelings-

kader dat de Gezondheidsraad hanteert bij de advisering over vaccinaties. Volgens dat kader moet er sprake zijn van een aanmerkelijke ziektelast en moet de vaccinatie effectief, veilig en aanvaardbaar zijn. De ziektelast is niet opnieuw beoordeeld, omdat eerder al is vastgesteld dat griep voldoet aan dat criterium.

Vernieuwde vaccintypen

Er zijn 4 nieuw ontwikkelde griepvaccins geregistreerd voor gebruik in Nederland:

- een vaccin met een verhoogde dosis antigeen (geregistreerd vanaf 60 jaar);
- een vaccin met een adjuvans (hulpstof) (geregistreerd vanaf 50 jaar);
- een recombinant vaccin (geregistreerd vanaf 18 jaar);
- een vaccin op basis van celkweken (geregistreerd vanaf 2 jaar).

Werkzaamheid en effectiviteit

Op basis van de gepubliceerde gegevens kan de commissie over 3 van de 4 vernieuwde vaccintypen een uitspraak doen over de werkzaamheid

en effectiviteit. Het geadjuveerde vaccin en het vaccin met verhoogde dosis antigeen zijn bij ouderen ongeveer 10 tot 30% effectiever tegen ziekenhuisopname dan het huidige vaccintype. Het recombinante vaccin zou bij ouderen en volwassenen effectiever kunnen zijn tegen griep en ziekenhuisopname dan de huidige vaccins, maar niet zo veel beter dat er een duidelijke voorkeur kan worden uitgesproken. Of het vaccin op basis van celkweken beter werkt dan de huidige vaccins is niet duidelijk. Er zijn te weinig goede studies om daar een uitspraak over te doen en de uitkomsten van de studies zijn niet consistent.

Veiligheid

De gerapporteerde bijwerkingen van de nieuw ontwikkelde griepvaccins zijn over het algemeen licht tot matig van ernst en van korte duur, net zoals de bijwerkingen van de huidige griepvaccins. Bij het geadjuveerde vaccin en bij het vaccin met verhoogde dosis antigeen komen koorts en hoofdpijn na vaccinatie iets vaker voor dan bij het huidige vaccin.

Aanvaardbaarheid

De commissie concludeert dat vaccinatie met het geadjuveerde vaccin, vaccinatie met het vaccin met verhoogde dosis en vaccinatie met het recombinante vaccin aanvaardbaar zijn. Voor alle 3 vaccins geldt dat de last van bijwerkingen opweegt tegen de gezondheidswinst die met vaccinatie te behalen valt.

Additionele overwegingen en aandachtspunten

Een kosteneffectiviteitsanalyse voor de Nederlandse situatie is niet beschikbaar. De commissie heeft de vaccins en verschillende vaccinatie-scenario's onderling niet kunnen vergelijken. Volgens de commissie is voor de uiteindelijke vaccinkeuze een vergelijking nodig van vaccinatie-scenario's waarbij de gezondheidswinst en kosten van verschillende vaccins tegen elkaar worden afgewogen. Inzet van meerdere vaccins in het Nationaal Programma Griepvaccinatie leidt tot een complexere uitvoering. Volgens de commissie moet bij de vaccinkeuze rekening gehouden worden met de uitvoerbaarheid en borging van de kwaliteit van het vaccinatieprogramma. De commissie verwacht dat een aanbod van vernieuwde vaccins geen significante invloed zal hebben op de deelname aan de jaarlijkse griepvaccinatie.

Tabel 1 Geadviseerde vaccins per doelgroep

Doelgroep	Vaccin
Risicogroepen van 6 maanden tot 18 jaar	Standaardvaccin
Zwangere vrouwen	Standaardvaccin
Risicogroepen van 18-50 jaar	Standaardvaccin of recombinant vaccin
Risicogroepen van 50-60 jaar	Vaccin met adjuvans
Mensen van ≥ 60 jaar	Vaccin met adjuvans of vaccin met verhoogde dosis antigeen

Advies

Volgens de commissie kunnen 3 van de 4 vernieuwde vaccins ingezet worden voor de jaarlijkse griepvaccinatie, naast de huidige vaccins. Niet alle vaccins zijn geregistreerd voor alle leeftijden en doelgroepen. In tabel 1 staat welk vaccin de commissie adviseert voor welke doelgroep, gesteld dat de kosteneffectiviteit van vaccinatie de referentiewaarde voor preventieve maatregelen niet overschrijdt. Daarnaast zouden er met het oog op de borging van de kwaliteit van het vaccinatieprogramma niet meer vaccins ingezet moeten worden dan redelijkerwijs uitvoerbaar is.

Vervolg

Naast de 4 beoordeelde vernieuwde vaccins zijn er ook andere typen vaccins in ontwikkeling, zoals een mRNA-griepvaccin, een universeel griepvaccin (met bescherming tegen alle virusstammen) en een gecombineerd mRNA-vaccin (griep + COVID-19). De registratie van een of meer van deze nieuwe vaccins, die nu nog volop onderzocht worden, zou aanleiding kunnen geven om opnieuw over griepvaccins te adviseren. Daarnaast zou een verlaging van de leeftijdsregistratie van bijvoorbeeld het vaccin met verhoogde dosis antigeen aanleiding kunnen geven om opnieuw over griepvaccins te adviseren.

U kunt het hele advies downloaden van gezondheidsraad.nl

Deze publicatie kan als volgt worden aangehaald:

Gezondheidsraad. Inzet van vernieuwde typen griepvaccins in het Nationaal Programma Grieppreventie.

Den Haag: Gezondheidsraad 2024; publicatienr. 2024/18.

Den Haag, 17 december 2024. Auteursrecht voorbehouden.